

Sygn. akt III U 1067/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Maziarczyk - Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2013 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 26 czerwca 2013 r., **znak:** (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy A. K. prawo do emerytury, począwszy od dnia 4 czerwca 2013 r.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł (słownie złotych: sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 1067/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 23 września 2013 r.

Decyzją z dnia 26 czerwca 2013 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy A. K. prawa do emerytury.

W podstawie prawnej decyzji organ rentowy powołał ogólnie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej w związku z § 4 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów ubezpieczonemu, urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. emerytura przysługuje, jeżeli spełnił łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla mężczyzn,

- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wniosek

o wycofanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem zakładu na dochody budżetu państwa,

- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999 r., osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn,

w tym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zakład odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony wymagany 15 letni okres pracy

w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz wymagany 25 letni okres składkowy i nieskładkowy.

Organ rentowy do stażu pracy nie zaliczył wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 4 czerwca 1969 r. do 19 stycznia

1972 r. oraz nie zaliczył do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu jego zatrudnienia od 13 marca 1972 r. do 20 czerwca 1996 r. w Spółdzielni (...) w R. tj. 24 lata, 3 miesiące i 8 dni, ponieważ świadectwo nie spełnia wymogów formalnych, jest podpisane przez osobę nieuprawnioną.

W odwołaniu z dnia 17 lipca 2013 r. wnioskodawca zakwestionował powyższą decyzję, wnosząc ostatecznie o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury przy zaliczeniu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz pracy w warunkach szczególnych – od 60 roku życia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone

w zaskarżonej decyzji i odwołując się do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Przemyślu

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. K., urodzony w dniu (...),

z zawodu kierowca ciągnikowy, w dniu 3 czerwca 2013 r. złożył wniosek

o emeryturę, zaznaczając jednocześnie, iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W aktach organu rentowego znajdowała się dokumentacja potwierdzająca przebieg jego zatrudnienia w tym: świadectwo pracy w szczególnych warunkach wystawione przez Regionalny (...) w J. zaświadczające,

iż wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni(...)

w R. od 13 marca 1972 r. do 20 czerwca 1996 r. i w tym w okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnikowego (zgodnie z wykazem A, dział VIII, poz. 3 pkt 1).

W aktach rentowych zalegają również: umowa dzierżawy z dnia

17 listopada 1959 r. pomiędzy M. K., a (...), umowa dzierżawy z dnia 1 września 1962 r. pomiędzy M. K., a(...) oraz umowa dzierżawy z dnia 30 sierpnia 1968 r. pomiędzy E. K.,

a (...), a także zeznania świadków R. P. i Z. M. potwierdzające pracę A. K. w gospodarstwie rolnym rodziców.

Ustalony przez organ rentowy wymiar okresów składkowych i nieskładkowych wykazanych przez wnioskodawcę na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 24 lata, 5 miesięcy i 3 dni.

W chwili złożenia wniosku A. K. nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W rezultacie zaskarżoną decyzją z dnia 26 czerwca 2013 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury.

Dowód:

- wniosek o emeryturę z dnia 3.06.2013 r.,
- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach,
- umowa dzierżawy z dnia 17.11.1959 r.,
- umowa dzierżawy z dnia 1.09.1962 r.,
- umowa dzierżawy z dnia 30.08.1968 r.,
- zeznania świadków: - R. P.,
- Z. M.,
- decyzja ZUS/O w R. z dnia 26.06.2013 r.

w aktach rentowych nr(...)

Sąd ustalił, iż wnioskodawca A. K. w okresie od 4 czerwca 1969 r. do 19 stycznia 1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców

w miejscowości R.. Rodzice wnioskodawcy dzierżawili ok. 2 hektarowe gospodarstwo rolne od Urzędu Miasta w R..

Rodzice wnioskodawcy pracowali jedynie w gospodarstwie, było to ich jedyne źródło utrzymania. Uprawiali zboże, buraki, ziemniaki. Hodowali kury, krowy. Wnioskodawca po ukończeniu szkoły nie kontynuował nauki, gdyż były ciężkie czasy i musiał pomagać w gospodarstwie. W gospodarstwie pracowały wszystkie dzieci (A. K. miał pięcioro rodzeństwa). Wnioskodawca pracował w gospodarstwie w zależności od potrzeby ok. 8 godzin dziennie.

Sąd ustalił nadto, że wnioskodawca A. K. w okresie zatrudnienia od 13 marca 1972 r. do 20 czerwca 1996 r. w Spółdzielni (...) w R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy ciągnika. Jako kierowca ciągnika zajmował się pracami polowymi. W okresie zimowym kierowcy ciągników byli najmowani na usługi do (...), przewozili materiały budowlane na zlecenie J. w J., Zakładów (...) w P..

Na stanowisku kierowcy ciągnika A. K. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, a nawet po godzinach.

Dowód:

- akta osobowe wnioskodawcy ze Spółdzielni (...) w R.,
- zeznania świadków: M. P. - k. 25,

A. P. - k. 25,

C. B. – k. 25,

M. S. – k. 25,

R. P. – k. 25,

F. K. – k. 25,

J. G. – k. 25,

- przesłuchanie wnioskodawcy - k. 25/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych oraz w ramach toczącego się w sprawie sądowego postępowania dowodowego, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Za w pełni wiarygodne Sąd uznał dowody z zeznań świadków M. P., A. P., C. B., M. S., R. P., F. K., J. G. oraz przesłuchania wnioskodawcy.

Świadkowie M. P., A. P., C. B., M. S., R. P. i F. K. zgodnie zeznali, że wnioskodawca pracował w okresie od 4 czerwca 1969 r. do 19 stycznia

1972 r. w gospodarstwie rolnym rodziców. Świadkowie ci zamieszkiwali w tej samej miejscowości co wnioskodawca z rodzicami i rodzeństwem, posiadali gospodarstwa położone w niedalekiej odległości i często widywali A. K. przy pracach polowych. Zeznania te w pełni korelują

z zeznaniami wnioskodawcy oraz z pozostałym materiałem dowodowym, są spójne, logiczne i konsekwentne.

Natomiast świadkowie R. P. i J. G. przez wiele lat pracowali wraz z wnioskodawcą w (...) w R., dlatego też znali zakres obowiązków wnioskodawcy, jak i rzeczywisty rodzaj jego pracy oraz jej warunki.

Za polegające na prawdzie Sąd uznał dowód z przesłuchania wnioskodawcy. Zeznania te precyzują m.in. przedłożone świadectwo pracy poprzez uściślenie, jakiego rodzaju prace wykonywał wnioskodawca w okresie będącym przedmiotem badania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy A. K. jest zasadne.

Zaskarżona decyzja wydana bowiem została w oparciu o niedostateczne ustalenia faktyczne, a w konsekwencji z naruszeniem prawa materialnego.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.

z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. na dzień 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl przepisu art. 184 ust. 2 cyt. ustawy emerytura, o której mowa powyżej, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3 zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 pkt. 1 ustawy (co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32 cyt. ustawy).

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z przepisem § 4 ust. 1 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny (który dla mężczyzn wynosi 60 lat), ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy (25 lat dla mężczyzn), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Jednocześnie, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury,
w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia, czy wnioskodawca A. K. posiada wymagany 25 letni okres składkowy i nieskładkowy przypadający przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz przepracował co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a okres ten przypadął przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca w okresie od 4 czerwca 1969 r. do 19 stycznia 1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Wykazał zatem 25 letni staż ubezpieczeniowy.

Jednocześnie A. K. w okresie zatrudnienia od 13 marca 1972 r. do 20 czerwca 1996 r. w (...) R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy ciągnika.

Charakter pracy wnioskodawcy wykonywanej we wskazanym zakładzie pracy w pełni odpowiadał pracom w szczególnych warunkach wymienionym w wykazie A, dział VIII (w transporcie i łączności), pozycja 3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych) stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stanowiska te wymienione są również w wykazie A, dział VIII (w transporcie i łączności), pozycja 3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych), punkt 1 – kierowca ciągnika kołowego, pkt 2 – kierowca ciągnika gąsienicowego stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowadniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym również zeznaniami stron i świadków.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 r. (III UZP 48/84 LEX nr 14630) stwierdził również, iż w świetle 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji, natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody.

W związku z powyższym Sąd uznał, iż wnioskodawca wykazał ponad 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach przypadających na dzień 1 stycznia 1999 r. oraz 25 letni okres składkowy i nieskładkowy przypadający przed dniem 1 stycznia 1999 r. i spełnia wszelkie pozostałe przesłanki do nabycia prawa do emerytury przewidziane w przepisie art. 32 w związku z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Prawo do świadczenia powstało z dniem ukończenia 60 lat życia przez wnioskodawcę, zatem stosownie do treści powołanego przepisu przyznanie prawa do emerytury następuje właśnie od tego dnia.

Mając powyższe na uwadze, zaskarżoną decyzję należało zmienić,

o czym orzeczono w sentencji wyroku, w oparciu o powyżej przytoczone przepisy i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje swoje uzasadnienie w przepisach art. 98 i 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.)